

Kje so kuščarji?

Paleontologi pravijo, da je doba orjaških prazgodovinskih kuščarjev že davno za nami. Od šestdeset do sto milijonov let nazaj naj bi bil zadnji čas, v katerem naj bi po našem planetu korakali (oz. se plazili) gigantski dinosavri najrazličnejših vrst in rodov. Kljub temu pa od časa do časa beležimo kako časninarsko senzacionalno poročilo, po katerem naj bi v kaki afriški pluvialni džungli ali morda v južno-ameriškem pragozdu raziskovalci še videli žive primerke teh pošasti. Pa v Evropi? Skotsko jezero Loch Ness s svojo legendo o podobnem vodnem zmaju gotovo ne zastaja za prej omenjenimi. Tudi v kakem sibirskem jezeru so menda že zapazili podobne orjaške vodne kuščarje, ostaline pradaunskih živalskih rodov. Sicer pa imajo tudi legende o jezerih in njih pošastih vedno kak delček resnice v sebi...

Ne gremo se tu paleontologe, vsaj v ožjem pomenu besede ne. Pustimo času čas. Izjeme pa že od nekdaj potrjujejo pravilo. Prazgodovinski kuščarji so nam lahko danes simbol vsega tega, kar je skrivnostno, tajinstveno, neznano. Skupno s sodobnimi prividi UFO in iskanjem življenja v brezmejnem vesolju (kar sicer samo po sebi ni nič nemogočega — o tem je že Kant pisal) — nam vse to pomeni na eni strani iskanje iracionalnega in obenem staro-novega, na drugi pa tudi v prenesenem pomenu besede etiketo za vse kaj drugega, vendar lahko vedno aktualnega.

Današnji čas skriva oz. odkriva neznane (pa niti ne toliko) podobe naše stvarnosti. V samem vsedržavnem merilu smo iz dneva v dan priče »razodetij« o tem in onem, kar buri duhove politikov in javnega mnenja. V Italiji, recimo, zlasti zadnje

Naročnike in bralce obveščamo, da bo zaradi velikošmarenških počitnic in poletnih dopustov prihodnja številka Novega lista izšla v četrtek, 6. septembra.

Uredništvo in uprava

čas ne mine dan, ko ne bi prejeli nobenih odkritij o zločinah, mafiji, mednarodnem vohunjenju, masonskih spletkah, vlogi tujih varnostnih služb (recimo CIA v poteku terorističnih dejanj v sedemdesetih letih) itd. Prav zadnje dni se je predsednik republike Cossiga hudo obregnil ob določena sredstva javnega obveščanja o

dalje na 2. strani ■

Nova kriza v Zalivu vznemirja svet

Iraška invazija Kuvajta povzroča vse večjo napetost v svetu. Odločen korak je pred dnevi naredil Varnostni svet Združenih narodov, da bi preprečil morebitni širši vojaški spopad. Zalivu se namreč bližajo ameriške in francoske vojne ladje, na meji med Kuvajtom in Saudsko Arabijo pa sta vojski na razdalji enega kilometra. Varnostni svet je torej odobril resolucijo, ki prepoveduje vsakršno gospodarsko sodelovanje z Irakom in novo s strani okupatorjev umeščeno kuvajtsko vlado. Vsem članicam svetovne organizacije resolucija prepoveduje uvoz iraških in kuvajtskih izdelkov nafte ter izvoz v že omenjeni državi dobrin ali kapitalov. Izjema je le humanitarna pomoč v hrani in zdravilih. Za resolucijo so glasovale vse članice Varnostnega sveta, razen Jemena in Kube, ki sta se vzdržali. Zastopnik Iraka pri Združenih narodih je o resoluciji dejal, da nima nikakršne veljave.

Nadaljujejo se medtem diplomatski stiki.

Tako se je ameriški predsednik Bush po telefonu razgovarjal z italijanskim predsednikom vlade Andreottijem. Združene države Amerike smatrajo namreč Evropsko gospodarsko skupnost za ključno silo v diplomatskem boju proti Iraku. Italiji je trenutno poverjeno začasno predsedstvo Dvanajsterice in ima zato prav posebne pristojnosti pri usklajevanju političnih in diplomatskih posegov ter gospodarskih sankcij proti Iraku. Ameriški obrambni minister Cheney je bil v Saudski Arabiji, da bi preveril možnosti prisotnosti ameriške vojske na tem področju. Državni tajnik Baker pa je v teh dneh dotopoval v Turčijo, kjer bo skušal razčistiti dvojne vprašanje. V prvi vrsti naj bi Turčija prepovedala Iraku, da po naftovodu, ki teče po turškem ozemlju, dobavlja nafto kupcem, ki ne bi spoštovali mednarodnih sankcij, turška vlada pa naj bi nadalje pojasnila izjave Bagdada, da bo Ankara v pri-

dalje na 2. strani ■

Izvršni odbor Slovenske skupnosti o novem položaju v Nabrežini

Izvršni odbor Ssk v Trstu je objavil 2. t. m. tole izjavo:

Izvršni odbor Slovenske skupnosti v Trstu pozitivno ocenjuje izvolitev novega občinskega odbora v devinsko nabrežinski občini.

Zaradi položaja, ki je nastal v zadnjih desetletjih, predstavlja sporazum med KD, Ssk in PSI, nujno izbiro, ki pa jamči nadaljevanje že uveljavljenega sožitja in upravnih učinkovitosti. Avtonomna in odgovorna izbira krajevnih strankine sekcije, ki jo je potrdilo pokrajinsko tajništvo Slovenske skupnosti, je po poglobljeni in tudi boleči razpravi ter v trenutku, ko je Slovenska skupnost na krajevni ravni dosegla naravnost zgodovinski uspeh, imela za posledico, da se je sprejel težaven, a pogumen sklep. V odnosih med prebivalstvom se odpira nova razsežnost, v polnem spoštovanju enakega dostojanstva obeh narodnostnih skupnosti, ki tu že stoletja živita druga ob drugi, tako da bo prihajalo do naravne rotacije med župani obeh narodnostnih skupnosti, kar naj služi skupni blaginji in naj omogoči odpravo nadaljnjih ostrih konfrontacij. Samo če bo zavladalo ozračje, za katerega bo značilna obveza za spoštovanje omikanega sožitja, bo-

do upravitelji Slovenske skupnosti mogli ščititi in braniti specifične interese slovenskega prebivalstva in celotne skupnosti, in to ne glede na izzivalna, demagoška in nemikana izvajanja, ki se jih poslužuje novi rdeči baron, začasno parkiran v devinsko-nabrežinski upravi.

Hudo prizadeta komunistična partija zaostruje svoje zavajalne izraze v poslednjem poskusu, da bi še dalje zakrivala svojo štiridesetletno ribarjenje v kalnem; to obstaja v tem, da glasove slovenskega zbora blokira in jih brezplodne hrani v zmrzovalniku, prej v pričakovanju prevzema oblasti, zdaj v pričakovanju uresničitve male »stvari«, ne meneč se za velike spremembe, ki so značilne za sedanji zgodovinski trenutek v svetu.

Slovenska skupnost povsem zaupa v zrelost svojega volilnega zbora, upa dalje, da bodo voditelji vsedržavnih političnih strank in javno mnenje ustrezno cenili žrtev, ki jo je naredila Ssk, ter prav tako odgovorno ocenili nujnost, da se slovenska manjšina zaščiti v skladu z resolucijami Evropskega sveta in v skladu z izjavo italijanske vlade na vseevropski konferenci, kjer je Italija nastopila v imenu »pentagonele«.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 12. avgusta, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 »Tolpa štiridesetih« (Renzo Cigoi - prevedel Franc Jeza), RO; 11.45 Vera in naš čas; 12.40 Pihalni orkestri; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Počitniški rendez-vous; 17.00 Milan Lipovec: »Ljudje ob cesti« — roman; 18.30 Glasbeni portret Urbana Kodra; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 13. avgusta, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.10 Mirko Mahnič: »V ekspresionizmu«, radijska igra; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 »Morje« — včeraj, danes, jutri; 12.40 Tržaški okteti; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.40 Za smeh in dobro voljo; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Dnevnik in spomini Staneta Kavčiča; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Teden Johanna Bacha; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ TOREK, 14. avgusta, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.10 »V Telebaniji«, RO; 10.00 Poročila in pregled tiska; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika;

■ SREDA, 15. avgusta, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Ave Marija v lahki glasbi; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Črnske duhovne pesmi; 10.15 »Spominček z romanja« (Lučka Susič); 10.30 Sopranistka Zlata Gašperšič, basist Dragiča Ognjanovič, orglar Hubert Bergant; 12.40 Moški zbor Fantje izpod Grmade; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.40 Oblaki so rudeči; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.15 Marijine božje poti; 16.00 Dnevnik in spomini Staneta Kavčiča; 17.10 Teden Johanna Sebastiana Bacha; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 16. avgusta, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.10 »V Telebaniji« (Franjo Kumer); 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Dobrodošlo, poletje!; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Dnevnik in spomini Staneta Kavčiča; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Teden Johanna Sebastiana Bacha; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 17. avgusta, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.10 »V Telebaniji« (Franjo Kumer); 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Goriški film Videomonitor 1990; 12.35 Akademski pevski zbor Tone Tomšič iz Ljubljane; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Teden Johanna Sebastiana Bacha; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 18. avgusta, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.10 Mirko Mahnič: »Orfej iz Medane«; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Flavtist Giorgio Marcossi, klarinetist Lino Urdan in fagotist Vojko Cesar; violonist Igor Kure tin pianist Andrej Jarc; mešani zbor Milan Pertot iz Barkovelj; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah.

Nova kriza v Zalivu vznemirja svet

■ nadaljevanje s 1. strani

meru širšega vojaškega spopada ostala nevtralna.

Ameriški predsednik Bush se je v zvezi s kuvajtsko krizo razgovarjal tudi z glavnim tajnikom Atlantskega zavezništva Woernerjem in britansko ministrsko predsednico Thatcherjevo. Članice Atlantskega zavezništva nasprotujejo vojaškemu posegu in se zavzemajo za strogo spoštovanje sankcij.

Veliko zaskrbljenost pa vzbuja novica, ki sta jo posredovali javnosti Velika Britanija in Zahodna Nemčija, češ da so iraški vojaki s silo odpeljali iz hotelov in številnih zasebnih stanovanj več kot 350 tujih državljanov. Vse so baje z avtobusi prepeljali v Irak. Bela hiša je pozvala vse svoje državljane v Iraku in Kuvajtu, naj zapustijo obe državi. V Bagdadu in Kuvajtu bo ostalo le najnujnejše osebje ameriških veleposlaništev v teh mestih.

Po prvi zmedenosti se tudi kuvajtski državljani, ki živijo po vsem svetu, pripravljajo na oboroženi upor proti iraškim okupatorjem. Ubegli šejk Al Sabah je po-

zval svoje ljudi k upor. Res so se številni prostovoljci že prijavili na zbirnih mestih, kot poročajo pa so v Kuvajtu že v teku pravi gverilski spopadi med zasledbeno vojsko in uporniki, ki se ne nameravajo vdati.

Zanimivo je tudi, da sta Sirija in Iran zahtevali umik iraških čet, voditelj palestinske osvobodilne organizacije Arafat pa je prispel v Saudsko Arabijo, da bi tam kajšnjim oblastem predstavil libijsko-palestinski načrt za rešitev te nove krize v Perzijskem zalivu.

Tudi sama odstavljena kuvajtska oblast, ki se je umaknila v Saudsko Arabijo, skuša z diplomatskimi zvezami ukrepati proti iraški agresiji.

Dosedanji razvoj dogodkov pa ima že očitne posledice na ceni nafte in naftnih derivatov. Uporabniki upajo, da bodo ostale države članice organizacije OPEC povečale svojo proizvodnjo, tako da se ne bi svetovno gospodarstvo naenkrat znašlo v hudi energetske krizi, saj je znano, da sta Irak in Kuvajt proizvajala celih 20 odstotkov celotne proizvodnje držav članic OPEC-a.

Letina je obilna, a manjkajo ljudje, ki bi jo spravljali

Letošnja letina v Sovjetski zvezi je izredno dobra. Tako trdijo pristojni sovjetski organi. Hkrati pa obstaja nevarnost, da bo pridelek šel pozlu, ker ni žanjcev in obiralcev sadja ter zelenjave. Tako je predsednik sovjetske vlade Rižkov pozval prebivalstvo, posebno mladino, naj se odpravi na podeželje in pomaga kmetom pri spravljanju pridelkov. Sovjetska vlada je že mobilizirala vojsko in kakih 30 tisoč vojaških tovornjakov, s katerimi naj bi prevažali pridelke. Nadalje so nakazali možnost, da bi na polja poslali tudi univerzitetne študente. V naslednjih dneh naj bi s posebnim odlokom poslali na polja od 10 do 15 odstotkov vseh tovornjakov, kar

jih kroži po sovjetskih cestah. Trenutno, je dejal Rižkov, obstaja nevarnost, da bomo izgubili kakih 30 odstotkov pridelka sadja in stročnic. Kmetje in zadrage ter države ne kmetije so letos dobesedno odpovedali, je dejal predsednik vlade in čeprav je letina odlična, v mestih primanjkuje sadja in zelenjave, predvsem pa graha in fižola, ki sta zelo priljubljena hrana v Sovjetski zvezi.

Tudi žetev je v žitorodnih predelih v polnem teku. Primanjkujejo pa kombajni in ni žitnic ter silosov, ki bi bili primerni za sprejemanje in sušenje zrnja. Krajevne oblasti so pozvale osrednjo vladu, naj razglasi izredno stanje in odredi, naj bi vsi ljudje, ki so sposobni za delo, šli na polja in pomagali pri žetvi.

Tudi Burjati za neodvisnost

Skupina poslancev sovjetske burjatske republike, ki leži ob mongolski meji in okrog Bajkalskega jezera, je predlagala, naj tudi Burjati proglasijo neodvisnost svoje republike. To so utemeljili z navedbo dejstva, da uživa ta republika, ki je po svoji

dalje na 8. strani

ZAKON O RADIOTELEVIZIJI

Senatna zbornica je z večino glasov in z javnim glasovanjem odobrila zakon, ki ureja radiotelevizijski sistem v državi. Seja se je končala 5. t.m., potem ko je predsednik Spadolini odredil javno glasovanje, medtem ko se je bila pred dnevi predsednica poslanske zbornice, kot znano, odločila za tajno glasovanje. Zakon je dokončen, kajti senat je odobril isto besedilo, kot ga je bila odobrila poslanska zbornica pred nekaj dnevi.

Gre za prvo organsko ureditev radiotelevizijskega sistema v Italiji, o čemer je potekala zelo živahna razprava v obeh vejah parlamenta. Gre vsekakor za prvi poskus ureditve tega kočljivega vprašanja po zgodovinski razsodbi ustavnega sodišča leta 1976, po kateri so zasebne radijske in televizijske oddaje krajevnega značaja zakonite, medtem ko mora radijska in tele-

vizijska ustanova RAI zagamčiti pluralizem informacije. Leta 1975 je parlament prvič uredil javno radijsko in televizijsko službo. Tedaj je parlament prevzel nadzorstvo nad informacijsko službo. Prej je namreč to nadzorstvo izvajala izvršna oblast, se pravi vlada.

Zaradi vsebine tega zakona je nastal hud spor v sami Krščanski demokraciji. Nastala je tudi kriza vlade, ker je pet ministrov, pripadnikov leve struje Krščanske demokracije, odstopilo. Predsednik Andreotti je ob sodelovanju predsednika republike Cossiga to krizo odpravil v manj kot 24 urah in je kratkomalo nadomestil ministre, ki so odstopili, z novimi ljudmi. Vse to bo imelo še hude posledice predvsem v sami Krščanski demokraciji, tako da se že govori o predčasnem in izrednem strankinem vsedržavnem kongresu.

Na Dunaju so v torek, 7. t.m., pokopali dolgoletnega avstrijskega kanclerja in socialističnega voditelja Bruna Kreiskega, ki je umrl konec prejšnjega meseca v starosti 79 let. Pogreba so se udeležili številni državniki in politiki, med njimi Willy Brandt, pokojnikov prijatelj še iz časa begunstva na Švedskem, ter palestinski voditelj Arafat. Kreisky je kot prvi zahodni državnik in še Jud povrh sprejel leta 1979 Arafata na Dunaju in povzročil pravi bes v izraelskih krogih.

»Povej resnico, da se znebiš strahu«

Med memoarsko literaturo, ki je v zadnjem času preplavila Slovenijo, zasluži posebno pozornost dve knjigi Janeza Jezerška Sokola »Arhipelag Goli« in »Medaljonski našega časa«. Gre za pričevanje o preteklosti, ki avtorju ni bila posebej naklonjena, čeprav je bil po svojem proletarskem poreklu, komunistični usmerjenosti in ne nazadnje tudi partizanski predstnikiran za vodilni kader v totalitarnem režimu, od katerega smo se letos poslovili. Vojno je končal kot načelnik štaba sedmega korpusa z visokim činom podpolkovnika. Leta 1947 je bil imenovan za vojaškega atašeja pri jugoslovanskem veleposlanstvu v Rimu. Štiri leta pozneje pa je bil kot domnevni informbirojevec aretiran in poslan na Goli otok, od koder je romal še v jetnišnici na otoku Sveti Grgur in v Bi-leči. Na vprašanje, kje mu je bilo najhujše, je časnikarju Milanu Markelju odgovoril takole:

»Kot partizan sem se oblikoval v ponosno osebnost in samozavestnega človeka. Policijski aparat, ki me je začel mleti, je deloval tako, da je skušal človeku najprej vzeti samoponos in ga razčlovečiti. Od Banjice naprej skozi vseh šest let mojih zadnjih komandantnih potovanj, kot pravim

DOM MANGART

ŽABNICE — KANALSKA DOLINA
tel. 0428/63173

Primerno izhodišče za izlete v tri dežele in pet dolin.

Nova uprava nudi za julij in september enotedenski polpenzion za 234 tisoč lir.

poti po jetnišnicah v podnaslovu prve knjige, so me skušali zlomiti. Predvsem moja moralno hrbtenico. Tak je bil sistem, iz nedolžnega človeka narediti hudodelca. Silili so jetnike, da so pretepali sojetnike, ovažali drug drugega, noč in dan so jih prisiljevali k slabim, nekarakternim stvarim, dokler jim niso zlomili človeškega dostojanstva in moralne hrbtenice. Še zdaj si ne znam razložiti, kako to, da so mnogi tako hitro popustili, da so se obtoževali za stvari, ki jih niso naredili, da so priznavali izmišljeno ter še verjeli v partijo, da ima prav, da ne greši. V meni pa se je ta vera zlomila ...»

Pričevanje Janeza Jezerška Sokola ni sta pomembni kot literarni stvaritvi, njuna vrednost je v pretresljivi izpovednosti in neprikriti resničnosti. Verjetno se je naš avtor, tako kot Havel, hotel znebiti strahu s tem, da je povedal resnico. Ta strah, strah pred preteklostjo, pred sedanjostjo in pred prihodnostjo, je značilen tudi za našo deželo.

Žarko Petan

Bismarck, Prusija, Nemčija in Evropa bo kulturni dogodek leta v Nemčiji

V Nemčiji pa tudi drugod po svetu vlada veliko pričakovanje za uresničitev velikega projekta novega Deutsches Historisches Museuma v Zahodnem Berlinu, katerega vodi dinamični Christoph Stölz in sicer obsežne razstave posvečene Bismarcku, Prusiji, Nemčiji in Evropi. Pobuda se je oblikovala še pred velikimi dogajanji padca berlinskega zidu in pospešitve združevalnega procesa. Predstavlja pogumen pristop do nemške zgodovine po večdesetletnem zavestnem in podzavestnem brisanju identitete, ki je bila posledica nacizma in poraza v drugi svetovni vojni. Postavlja se tudi v okvir vprašanja nemškega kulturnega združevanja, ki je veliko težavnejše od političnega. Gre za zahtevno zamisel novega Nemškega zgodovinskega muzeja v Zahodnem Berlinu in njegovega dinamičnega ravnatelja Christopa Stölza, ki je nastala pred več kot letom dni, da bi prikazali predvsem nov pristop tudi do perečih zgodovinskih vprašanj izven okostenele ideološko pogojevane strukture vzhodnonemških kulturnih institucij in še zlasti sorodne ustanove, starodavnega muzeja za nemško zgodovino na Unter den Linden.

Letošnje velike spremembe so še povečale pričakovanje Bismarckove razstave. Razstava bi morala potrditi pomembnost novega muzeja izven ideoloških oklepov s poudarkom na evropsko razsežnost dogajanj, ki so privedli do Drugega Reicha daleč od zgodovinske teologije in ideologije v znamenju novih perspektiv, ki ne čujejo nikakor biti apologija sedanjemu združevanju. Ekspozate je posredovalo 250 kulturnih ustanov in muzejev iz vsega sveta, veliko jih prihaja tudi iz italijanskih muzejev.

Za oblikovanje te razstave niso razpisali natečaja. Posebna komisija je obiskala najpomembnejše razstavne oblikovalce po svetu, proučila njihove dosedanje dosežke in imela z njimi daljše ter poglobljene razgovore. Tako so obiskali tudi arhitekta in univerzitetnega profesorja Borisa Podrecca na Dunaju in njegov atelje in se seznanili z njegovimi velikimi stvaritvami svetovne odmevnosti na tem področju. Podrecca se je posvetil poleg strogo arhitekturnemu delu in poučevanju tudi oblikovanju velikih razstav svetovne razsežnosti. Pri nas je znan predvsem po veliki Plečnikovih razstavi, ki je iz pariškega centra Pompidou bila prikazana po Evropi, v Združenih državah Amerike in v Ljubljani, oblikoval pa je podobno zgodovinsko razstavo po nalogu ministra Langa v Parizu, znan pa je po številnih razstavah v okviru bienala, pripravil je že pred leti razstavo arhitekta Scarpe v Benetkah, lansko razstavo v Veroni o Avstriji in Venetu in še številne druge. Med veliko konkurenco so za oblikovanje berlinske razstave poklicali prav njega. Gre za nadaljnjo uveljavitev dunajskega arhitekta, ki se je, kot znano, v mladih letih šolal na slovenski realni gimnaziji v Trstu, diplomiral na Dunaju in nato desetletja predaval na vseučiliščih na Dunaju, v Nemčiji, v Franciji in Italiji ter v Združenih državah Amerike.

Naloga oblikovanja tako heterogene razstave je zelo zahtevna, saj mora harmonično uskladi-ti okrog osem tisoč eksponatov od najmanjših predmetov kot so Bismarckova očala do umetniških slik velikih razsežnosti, med drugimi bo razstavljena tudi znana slika »Fiumana« Giuseppea Pellizza da Volpedo. Razstavo bodo odprli 26. avgusta v Martin Gropius Bau ob nekdanjem Berlinskem zidu. Uradna svečanost bo v berlin-

ski Filharmoniji. Povabili so 1200 uglednih gostov iz vsega sveta. Pripravljalno delo se je pričelo pred letom dni, zadnji dogodki pa so zahtevali veliko usklajevanja in sestankov s pokroviteljem predsednikom Von Weiszeakerjem in člani pripravljalnega odbora v katerem je soproga nekdanjega kanclerja Brandta, tako da je bila priprava stalno delo v razvoju. Podrecca pa je sočasno pripravljala še drugo veliko razstavo posvečeno kulturi mest, ki je na ogled v mestnem dvorcu v Karlsruheju ob 275-letnici slovitega baročnega renesančnega mesta v Nemčiji. Gre za izviren prikaz mestnih jeder v zgodovini od mestne zasnove filozofov od Platona do Aristotelesa pa do mesta teologov ter zasnove prvih renesančnih konceptualistov od Albertija vse do Palladia in še prikaz vojaških mest ter perspektivnega dojemanja mesta. Z izvirnimi materiali so prikazana tudi posamezna velika svetovna mesta od Leningrada-Petersburga do Nancyja in Washingtona s privlačnim pristopom, ki omogoča obiskovalcem na osnovi perspektivne postavitve neposredno dožemanje mestnega vzdušja.

—O—

Kje so kuščarji?

■ nadaljevanje iz strani 1

vseh teh kočljivih zadevah, ki v neki meri povlečejo v diskusijo celo Kvirinal.

Prav gotovo ne bomo pogrešili, če za-trdimo, da marsikdaj italijansko politiko videzno ali (na)videzno vodijo skrivnostne niti. Če samo pomislimo, recimo, na pojem nekakega »velikega starca« (il grande vecchio), ki naj bi tkal neke skrivnostne nitke in preko masonskih bolj ali manj skritih lož imel svoje postojanke v vojski, financah, politiki, socialnem in gospodarskem življenju države. Veliko je sicer še prikrita in nepoznanega. Verjetno bo tako tudi ostalo.

— — —

Morda se tudi znotraj naše manjšinske stvarnosti včasih dogaja kaj podobnega. Nevidni režiserji so gotovo do nedavnega vodili tudi del naše zamejske politike. Ne izključujemo tudi morda še prisotnih »kuščarjev« s podobno vlogo, morda tudi tam, kjer si sami tega ne pričakujemo. Lahko je tudi delno naša krivda, da tega nismo znali pravočasno preprečiti. »Glasnost« in »perestrojka« morata vzrasti in prevladati v nekoč nam nasprotnih, ampak tudi v naših vrstah!

— — —

Lov na »kuščarje« seveda ne more in ne sme postati lov na čarovnice. In če je neaktualen skok v daljno prazgodovino Zemlje, je prav tako neaktualen in nekoristen pohod na vse tisto, kar je morda krivo naših današnjih nadlog. To pa ne pomeni sprejemanja dejanskega stanja. Le konstruktivno, aktivno in tužno namreč lahko preprečimo rast novodobnih »kuščarjev« in se jih iznebimo. Z odkrito in demokratično igro, ob dnevni svetlobi in daleč od temačnih in senčnih skrivališč, kamor se navadno radi skrivajo ...

a. b.

Slovenske višje šole na Tržaškem v številkah

V začetku julija je po zakonu zapadel rok za vpis v višje šole, vendar imajo zamudniki, ki se še niso odločili, vseeno možnost, da se še vpišejo. V glavnem je število dijakov, ki bodo prihodnje leto obiskovali prvi razred višje šole, dejansko že določeno. Pridruži se jim lahko le še kak zamudnik ali pa kdor bo prisiljen ponavljati razred.

Na učiteljske A. M. Slomšek v Trstu se je letos vpisalo 25 dijakov, na vzgojiteljsko šolo pa doslej samo 2. Prvi razred Trgovskega tehničnega zavoda Ž. Zois bo obiskovalo 57 mladih, v šolo za geometre pa se jih je vpisalo 10. Kar zadeva Znanstveni licej F. Prešeren, bo prvi razred obiskovalo res visoko število dijakov, kar 68, klasična gimnazija pa ima, podobno kot prejšnja leta, 8 vpisanih. Prvi letnik

strokovne šole J. Stefan naj bi po predvidevanjih obiskovalo 40 dijakov.

Sodeč po številčnih podatkih letošnjega, lanskega in prihodnjega leta je treba reči, da ni tako zaznaven negativni trend oziroma upadanje števila mladih, ki obiskujejo slovenske višje šole. Ta pojav je bolj zaznaven pri mlajših šolskih »generacijah«. V zadnjih dveh letih so bili razredi na višjih šolah razmeroma kar številni, če izvajamo vzgojiteljsko šolo, klasično gimnazijo in šolo za geometre. Zdaleč najbolj priljubljeni šoli pa sta Trgovski tehnični zavod in Znanstveni licej.

Število dijakov v zadnjem razredu na slovenskih višjih šolah, torej tistih, ki so lani in letos zaključili maturo in maturantov v šolskem letu 1990/91 je torej sledeče:

Število maturantov:	letos	lani	prihodnje leto
Učiteljske A. M. Slomšek	10	22	8 (2 — popr. izpiti)
Vzgojiteljska šola A. M. Slomšek	7	3	6
Trgovski zavod Ž. Zois	51	61	60 (9 — popr. izpiti)
Šola za Geometre Žiga Zois	4	12	7 (4 — popr. izpiti)
Znanstveni licej F. Prešeren	43	44	58 (16 — popr. izpiti)
Klasični licej F. Prešeren	9	8	9
Strokovna šola J. Stefan	15	22	18 (2 — popr. izpiti)

Sodeč po gornji razpredelnici lahko rečemo, da je število dijakov upadlo predvsem na učiteljsku, kjer so lahko letos imeli celo dve paralelki zadnjega razreda,

in na šoli za geometre. Zaradi prenizkega števila vpisanih grozi velika nevarnost vzgojiteljski šoli, ki celo tvega, da jo zaprejo.

RAZPIS JAVNEGA NATEČAJA NA PODAGI LISTIN IN IZPITOV

Pokrajina Trst razpisuje javni natečaj na podlagi listin in izpitov za eno mesto šolskega tajnika z znanjem slovenskega jezika (šolsko področje dejavnosti, VII. funkcionalna kvalifikacija po odloku predsednika republike št. 268 od 13. maja 1987, L. 9.781.000.- bruto letnega dohodka); 40% mest je namenjenih osebu v staležu, ki je v službi na pokrajini.

Izobrazba:

diploma ekonomske in trgovinske fakultete, diploma iz političnih ved ali druga enakovredna diploma o dokončanem študiju na eni izmed univerz republike Italije.

Kandidati so lahko stari od 18 do 40 let z možnostjo zvišanja starostne meje na podlagi zakona.

Rok za predložitev prošnje, ki mora biti opremljena s predpisano dokumentacijo, zapade 22. septembra 1990.

Prošnje je treba nasloviti na predsednika pokrajine Trst in jih dostaviti na sedež pokrajine Trst — Trg Vittorio Veneto 4 v Trstu, ali pa poslati v priloženem pismu s povratnico.

Za nadaljnja pojasnila se morebitni kandidati lahko obrnejo na Urad za osebe pokrajine Trst — Ul. S. Anastasio 3 v Trstu — ob ponedeljkih, sredah in petkih od 9. do 12. ure.

PRESEDNIK
Dario Crozzoli

Letošnje romanje vernikov »treh dežel« bo v soboto, 18. t.m., na Višarjah. Med drugimi bodo prisotni škofje iz Vidma, Celovca in Ljubljane. Organizacijo romanja je za Slovenijo prevzel verski tednik »Družina«.

Beri - širi - podpiraj "NOVI LIST"

Dežela podelila 8 milijard za kmetijstvo

Deželni odbor Furlanije Julijske krajine je na zadnji seji dodelil 8 milijard lir pomoči kmetijstvu. Ta sredstva bodo porazdelili med 19 denarnih zavodov, ki so po svoji gospodarski naravi najbolj prisotne na področju posojil kmetovalcem in zadrugam, ki delujejo na tem področju. Te hranilnice in posojilnice bodo del teh prispevkov lahko uporabile tudi za zmanjšanje obresti, ki trenutno bremenijo kmetovalce ali zadruge, ki so že pred časom zaprosile za posojila.

Vsoto so nadalje razdelili na tri področja. Del prispevka bodo namenili zadrugam, ki se posvečajo pridelavi, a tudi pridelavi in prodaji kmetijskih pridelkov in proizvodov. Del vsote je izrecno namenjen

potrebam živinorejskih zadrug, kar bo ostalo, pa bodo delili posameznikom, ki bodo vložili prošnjo za prispevek, ki naj bi ga uporabili za posodobitev kmetij ali kritje stroškov ob izrednih nakupih in popravilih.

—o—

Na Opčinah je v teku akcija zbiranja podpisov proti prenehanju sedanega župnika Viljema Žerjala oziroma korenitim spremembam v vodstvu velike in ugledne openske župnije. Znano je, da je župnik Žerjal že več let trn v peti nekaterim nacionalističnim krogom, slovenski verniki pa ne bi radi videli, da bi prav ti krogi dobili zadoščenje z odstranitvijo župnika slovenske narodnosti.

Jubilejna DRAGA *90

XXV. ŠTUDIJSKI DNEVI »DRAGA 90«
PARK FINZGARJEVEGA DOMA,
OPČINE, NARODNA ULICA 89

Petek, 31. avgusta 1990

17.00: Predstavitve letošnje Drage
17.30: Igor Škamperle (Trst):
NARODNOST V POSTMODERNI
MISLI
Po predavanju diskusija in družabnost

Sobota, 1. septembra 1990

9.00: Zasedanje osrednjega iniciativnega odbora za pripravo svetovnega slovenskega kongresa — poročila predsednika Bojana Brezigarja in tajnika Vinka Ošlaka
15.00: Srečanje slovenskih revij — uvod v prvo povojno srečanje urednikov slovenskih periodičnih publikacij po svetu
17.30: Zdravko Inzko (Dunaj):
SLOVENIJA S PERSPEKTIVE
ŠIRŠEGA SVETA
Sledi diskusija in družabnost

Nedelja, 2. septembra 1990

10.30: Janez Pogačnik (Ljubljana):
SLOVENSKA CERKEV
PRED NOVIMI NALOGAMI
Sledi diskusija
15.30: Ob petindvajsetletnici Drage
16.30: Spomenka Hribar (Ljubljana), Ivo Jevnikar (Trst), Karel Smolle (Celovec), Janez Zorec (Pariz)
Okrogla miza:
PO ZLOMU POLSTOLETNE
DIKTATURE V NOVA
SLOVENSKA OBZORJA

Po diskusiji zaključek in družabnost
Opomba: nedeljska služba božja bo ob 9. uri na prostem in jo bo daroval tržaški škof mons. Lorenzo Bellomi.

V Italiji in tudi drugod po Evropi se bo bencin podražil za 25 ali 30 lir na liter. To pa ni posledica nove krize v Zlatu, temveč sklepa držav proizvajalk nafte (OPEC), naj se sodček nafte podraži na 21,5 dolarja. Sklep je bil sprejet pred iraško agresijo na Kuvait.

Višarsko srečanje izseljencev

V nedeljo, 5. t.m., se je na Svetih Višarjah zbralo kakih 300 slovenskih izseljencev iz raznih krajev Evrope, nekateri posamezniki pa so prišli tudi iz Avstralije in iz Združenih držav Amerike. Srečanja, ki ga je priredil Svet slovenskih krščanskih izseljencev v Evropi, so se udeležili nekateri kulturni in javni delavci ter politiki iz zamejstva in iz Slovenije ter številni romarji.

To drugo višarsko srečanje, kot je poimenovano, je ponovno potrdilo pomen sodelovanja med organizacijami izseljencev. Udeleženci so se najprej zbrali v višarskem Domu, kjer je bil študijski del srečanja na temo »Slovenija — evropska dežela«. V imenu Sveta, ki povezuje slovenske emigrante, združene v slovenskih župnijah za izseljence v Zahodni Evropi, je udeleženke pozdravila umetnostna zgodovinarica Verena Korsič Zorn iz Pariza. Predavala pa sta zgodovinarja Jožko Šavli iz Gorice, ki je govoril o slovenski državi Karantaniji, ter član zgodovinskega inštituta Slovenske akademije znanosti in umetnosti Vinko Rajšp, ki je predstavil vpliv evropskih miselnih tokov na Slovenskem v minulem stoletju.

Osrednji dogodek nedeljskega srečanja je bila sveta maša v romarski cerkvi. Mašno daritev je vodil upokojeni koprski škof, msgr. Jenko, ob njem pa so sodelovali številni izseljeniški duhovniki iz Francije, Belgije, Zahodne Nemčije, Švedske in še iz naših krajev. Posebno vzdušje so ustvarili tudi pevci iz Trnovega. V cerkvi je bilo čutiti posebno vzdušje povezanosti in istočasno prazničnosti. To močje tudi zaradi prisotnosti Slovencev z najrazličnejših koncev sveta in vidnih predstavnikov iz domačih krajev, kar je povsem naravno ustvarjalo povezanost vseh komponent naroda.

Tako je v zasebni obliki bil prisoten pri bogoslužju tudi predsednik slovenske vlade Lojze Peterle, ob njem pa smo opazili še ljubljanskega župana Jožeta Strgarja, tajnika Narodnega sveta koroških Slo-

vencev Marjana Pippa, predsednico Sveta slovenskih organizacij Marijo Ferletič, deželnega tajnika Slovenske skupnosti Jevnikarja, predsednika Zveze slovenskih izseljencev iz Furlanije Julijske krajine Clavoro in druge.

V imenu prirediteljev je prisotne pozdravil tajnik Sveta izseljencev Polde Cverle iz Belgije, duhovnik Vinko Žakelj pa je govoril o pobudi za odkup in ureditev »Doma srečanja« na Višarjah in o pomenu povezovanja izseljencev. Župnik Janez Rihar iz Ljubljane je spregovoril o ustanovitvi centra za slovenske zdomce, ki ga je ustanovila slovenska škofovska konferenca in to pobudo obrazložil kot nadaljevanje poslanstva, ki ga je med slovenskimi izseljenci opravljal Rafaelova družba. Znani ekumenski delavec in duhovnik Stanko Janežič iz Maribora je prebral pesem »Sprava na Višarjah«, Branko Zorn iz Pariza pa je izrazil pričakovanja slovenskih izseljencev ob političnih spremembah v Sloveniji. Dejansko je Zorn tudi predstavil obsežno pismo, ki ga je Svet slovenskih izseljencev pripravil in ga naslovil na ministra za Slovence po svetu Janca Dularja, ki je popoldne tudi sam prišel na Višarje in se lahko osebno soočil s to problematiko. V pismu so pobudniki posredovali obsežen seznam želja in zahtev ter pričakovanj, ki jih imajo politični in ekonomski izseljenci.

—o—

Zaostrujejo se odnosi med Srbi in Hrvati v hrvaški republiki. Računajo, da v tej republiki predstavljajo Srbi kakih 30 odstotkov prebivalstva. Srbi hočejo za vsako ceno avtonomijo in v tem smislu zahtevajo odobritev ustreznih zakonov.

Dr. Scarano župan

Za župana v Gorici je bil potrjen krščanski demokrat dr. Antonio Scarano. Izvoljen je bil na seji občinskega sveta v ponedeljek, 6. t.m. To je njegov tretji zaporedni županski mandat. Scarano vodi odbor, v katerem so predstavniki KD, PSI, PSDI, PRI in Ssk. V odboru je za Slovensko skupnost Marjan Breščak. Dosedanja predstavnik Ssk v občinskem odboru oziroma svetu, prof. Andrej Bratuž in dr. Damijan Pavlin, nista več kandidirala. Od Slovencev so v občinskem svetu še dr. Bernard Špacapan (Ssk) in dr. Ivan Bratina in Igor Komel (oba KPI).

PRAZNIK EMIGRANTA

Zveza slovenskih izseljencev iz Furlanije Julijske krajine bo v soboto, 11. in nedeljo, 12. t.m., priredila v Dreki letošnji Praznik emigranta. Izbira kraja ni naključna. Občina Dreka je namreč v povojnem času doživela množično izseljevanje, tako da so številne vasi danes že skoraj povsem prazne in da že nekaj let niso zabeležili nobenega rojstva.

Pri letošnjem prazniku poleg občine sodeluje tudi dežela Furlanija Julijska krajina. V soboto bo na sporedu okrogla miza na temo »Diaspora in izvirna skupnost«. Pri razpravi bodo sodelovali poleg župana Zufferlija še poslanec Danilo Bertoli in predsednik Zveze izseljencev Ferruccio Clavora. Razmišljali bodo o možnostih obnovitve krajevnih skupnosti, ki jo je izseljevanje tako močno prizadelo. Zvečer pa bodo odprli fotografsko razstavo, posvečeno zgodovini in izročilu tistih krajev. Pravi ljudski praznik pa bo na Solarjeh, kjer so v teku še zadnje priprave na to srečanje.

Velik uspeh razstave o Langobardih

Veliko razstavo o Langobardih v Čedadu in v Vili Manin pri Passarianu si je ogledalo že sto tisoč ljudi. Razstava ni posvečena le prikazu umetniških zanimivosti in dragocenosti, ki so jih našli v raznih grobiščih v Italiji, a tudi na Slovenskem in drugih krajih Srednje Evrope, ampak tudi prikazu življenjskih navad in predmetov, ki so jih Langobardi uporabljali. Zanimivi so tudi razni dokumenti, ki pričajo o njihovi prisotnosti na tem področju.

Zanimanje za razstavo se je še poživilo po novici, da so arheologi pred nekaj tedni našli v stolnici v Monzi grobnico kraljice Teodolinde, ene pomembnejših vladaric langobardskega ljudstva. Dežela Furlanija Julijska krajina, ki je glavna pobudnica te velike razstave, je poskrbela za mednarodno reklamo, tako da vsak dan obiskujejo čedajske zanimivosti in one, ki so jih zbrali v prostorih Vile Manin, številni turisti iz Avstrije in Nemčije, pa tudi iz drugih evropskih držav.

Zadeva Bijedić

Pred sodiščem v Filadelfiji se je končal proces o tako imenovani aferi Bijedić. Gre za afero, v katero so bili vpleteni ameriška podružnica Ljubljanske banke, nekateri poslovneži, ki so po rodu iz Jugoslavije, in jugoslovanski generalni konzul v Chicagu Bijedić, ki je bil svojčas aretiran pod obtožbo, da je sodeloval pri »pranju« nezakonito pridobljenega denarja, ki naj bi bil tudi sad trgovanja z mamili. Konzula so pozneje povsem oprostili, zdaj pa je bila podružnica Ljubljanske banke obsojena na 50.000 dolarjev kazni, ker je opustila izpolnitev dveh obrazcev pri večjih denarnih operacijah. Odvetnik je k temu pripomnil, da to obveznost nekaznovano opušča več kot 40 ameriških bank.

Na šest let in pol oziroma na pet let zapora pa sta bila obsojena poslovneža Španjol in Kohl. Slednji je bil najpomembnejša priča proti konzulu Bijediću.

Katoliška knjigarna - Gorica

Z NOVO UPRAVO SLOVIMPEX

nudi odjemalcem vse, kar učenci in dijaki potrebujejo za šolo; ima bogato izbiro pisarniških potrebščin; ima na razpolago najnovejše slovenske knjige; je bogato založena z devocionalijami in vsemi nabožnimi predmeti.

Gorica, Travniki, 25 — Tel. 0481/84407

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Ljubljanska revija Manager vedno bogatejša

Pred petimi meseci je v Sloveniji začela izhajati revija Manager, namenjena novim slovenskim podjetnikom, ki naj bi rešili republiko iz hude ekonomske krize, v kateri se trenutno nahaja. Mesečnik je precej dobro zasnovan in uredniki se trudijo, da bi nudili res čim bolj natančne in koristne informacije o tem, čemur se je doslej dajalo vse premalo poudarka. V tej reviji naletimo na številne intervjuje z uspešnejšimi domačimi podjetniki, podatke o investiranju v tujini, reklame, informacije o marketingu in dizajnu, praktičnih nasvetov — skratka vseh drobnih in pomembnih vestih, ki so nedvomno zelo koristne za »novopečene« slovenske podjetnike.

Manager izhaja v Ljubljani, njegov glavni urednik pa je Dušan Snoj, ki v uvodnem članku v zadnji številki revije piše, da slovenska vlada v tem trenutku nima nobenih možnosti, da bi zaustavila naraščanje števila brezposelnih. Peterle, ki gotovo ni postal premier zato, da bi predsedoval stečaju slovenskega gospodarstva, je v zadregi, trdi Snoj. »Pragmatizem terja namreč uspešnost v kratkem času, toda za-

radi zadreg z iskanjem titularjev tuje lastnine, zaradi splošne nestabilnosti in nadaljevanja političnih iger je vse bolj očitno, da še lep čas ni pričakovati pravega razmaha zasebnih tržnih spodbud.« Glavni urednik mesečnika še trdi, da je sedaj pravi trenutek za sprostitve manager-skih talentov, ki so doslej živeli v senci. Najprej pa je treba »opraviti z zablodo karikature socialističnega managmenta,« piše Snoj. Vedeti je treba, da pravega managmenta ta država še ni videla. Elan je le najbolj tragična posledica cepjenja komunizma na podjetništvo, trdi avtor članka in opozarja, da gospodarski razvoj pomeni trdo delo, ne pa finančno pomoč, podpisovanje preferenčnih sporazumov v Bruslju, Frankfurtu ali Washingtonu in tudi ne pohod v potrošništvo in visoko tehnologijo. Treba je biti pripravljeni sprejeti tveganje in žrtvovati gotovost znanega za negotovost novih možnosti v prihodnosti, zaključuje Snoj.

V tej zadnji številki Managerja naj omenimo še intervju z dr. Slavenom Letico, profesorjem ekonomike zdravstva in medicinske sociologije na zagrebški medicinski fakulteti, ki je hkrati tudi

osebni svetovalec predsednika predsedstva Hrvaške Franja Trudžmana. Letica je tudi avtor izvalnih publicističnih del o domnevni »čistki«, ki naj bi jo nova oblast izvedla nad »boljševističnimi« direktorji. Govori se namreč, da so po političnih spremembah v Sloveniji in na Hrvaškem mnogi direktorji v strahu, da bodo izgubili svoj položaj, posebno še, če so bili izbrani predvsem po političnem kriteriju. V intervjuju je predvsem zanimiva trditev, v kateri dr. Letica pravi, da je tako za Slovenijo kot za Hrvaško sedaj edini vzorec za temeljito proučevanje lahko le Nemška demokratična republika. »Ker so Nemci znani po svoji disciplini, razumu in natančnosti, bodo bržkone opravili racionalno reprivatizacijo. Zato se zares čudim slovenski vladi, da ni poslala za nekaj mesecev v Nemško demokratično republiko skupine mlajših ekonomistov in drugih strokovnjakov. Tam se bo v prihodnjih dveh do treh mesecih zgodil gospodarski čudež...« je poudaril Letica in kaže, da njegovega mnenja ne gre zanemarjati.

(hj)

Poletne glasbene prireditve

Vsako leto je navadno prav poleti veliko pomembnih glasbenih prireditev in festivalov. Tu gre za majhne in velike pobude, nekatere bolj, druge manj znane v širšem muzikalnem oz. kulturnem okviru. Tako so že leta, recimo, znani poletni glasbeni festivali v Salzburgu, v Edinburgu, v Dubrovniku, itd. Tudi v Italiji je veliko že priznanih tovrstnih umetniških prireditev. Naj med njimi omenimo le znani Festival dveh svetov v Spoletu, nato Rossini Opera Festival v Pesaru in še kaj drugega.

Med temi je tudi znani festival Glasbeni tedni (Settimane musicali) v Stresi ob jezeru Lago Maggiore. Začel se bo 23. avgusta, končal pa sredi septembra. Otvoritveni koncert bo imela Moskovska filharmonija, ki jo vodi dirigent Dimitrij Kitaenko. Na sporedu so dela klasičnih in modernih avtorjev. Naslednji koncerti — vsi z bogatim glasbenim repertoarjem in priznanimi izvajalci — bodo obsegali simfonična, komorna in solistična dela. Koncerti v Stresi so tako v dvorani Kongresne palače kot na Boromejskih otokih oz. orgelski koncert v cerkvi sv. Ambroža.

Pred kratkim je začela izhajati nova revija »Evropa«

Po valu demokratizacije v Sloveniji se je rodilo več novih revij gospodarskega, političnega in kulturnega značaja. Ena izmed teh novosti je revija, ki nosi zvonec naslov »Evropa«. Ta tednik izhaja v Ljubljani, njen glavni in odgovorni urednik pa je Bojan Požar. »Evropa« nasprotuje vladajoči koaliciji, ki je prevladala v Sloveniji po prvih demokratičnih volitvah. V tej zadnji številki, ki je 5. po vrsti, je večina član- kov naperjena proti sedanjim voditeljem republike Slovenije. Ton člankov je večkrat tudi zafrkljiv do ene strani in včasih premalo kritičen do druge. Prav gotovo pa je pozitivno, da tudi takšne revije izhajajo, saj je to dokaz, da je v sosednji republiki demokracija tudi dejanska in ne samo na papirju.

»Evropa« naj bi po namenu urednikov seznanjala bralce z dogajanjem v skupščinskih dvorah in na hodnikih, z akcijami, stališči in nameni političnih strank in njihovih prvakov. »Naročite se na tednik »Evropa«, če želite soustvarjati politično dogajanje..., če želite biti seznanjeni s parlamentarnimi izkušnjami Evrope«, piše na naslovni strani revije.

Krajši članek Mira Kocjana je posvečen tudi dvajsetemu kongresu italijanske Komunistične partije, ki naj bi bil predvidoma aprila in iz katerega naj bi se rodila drugačna stranka. Omenimo naj še prispevek Tomaža Dimica o dveh Goricah, kjer je bilo doslej veliko političnega, še več pa nepolitičnega, vsakdanjega sožitja. Pred kratkim izvoljeni novogoriški župan Sergij Peljhan je sklenil napraviti še korak dalje. Odpravil se je k županu Gorice Antoniu Scaranu in mu na tem obisku predstavil svojo zamisel o združitvi obeh mest v eno samo veliko evropsko mesto, pravi pisec. To idejo opredeljuje za lepo, dobro, človeško, evropsko v smislu Evrope 1992, pa tudi koristno. Kljub temu, pa ugotavlja av-

tor, je naletela na ostro nasprotovanje določenih italijanskih političnih sil, ki se bojijo »slovanizacije« Gorice, pa tudi predstavnikov Nove Gorice. Slednji so svojemu županu Peljhanu očitali, da je prekoračil svoja pooblastila. Ta pobu- da zahteva referendumsko odločitev, zaključuje Dimic svoje razmišljanje, pa tudi »ukrepe v Ljubljani, Rimu in Beogradu in morebiti še kje. Do katere mere jo bodo Goričani uresničili, je ta hip nebstveno. Bistveno je nekaj drugega. Tak način razmišljanja je že vstop v Evropo...«

(hj)

14. celovško literarno tekmovanje v spomin pisateljice Ingeborg Bachmann

Med 27. in 30. junijem so se v Celovcu na mednarodnem literarnem tekmovanju v spomin na pokojno avstrijsko pisateljico Ingeborg Bachmann že štirinajstič pomerili nemško pišočji avtorji različnih držav za tri pomembne literarne nagrade in tri štipendije. Pričujoče tekmovanje je vsekakor velik medijski dogodek v načinu televizijskega poznega 20. stoletja, saj ga je neposredno prenašala satelitska televizija 3-sat, strnjene reportaže pa so vsak dan posredovale tudi avstrijske in druge radijske in televizijske postaje. Čeprav so mnenja o tem, ali je taka prireditev res dejanski odraz sedanje literarne resničnosti na nemškem jezikovnem prostoru nenotna gotovo koristi ta popularizaciji književnosti in njenih avtorjev v širši javnosti.

Enajstčlansko razsodišče iz uglednih kritikov in literarnih teoretikov je imelo tokrat dokaj težko nalogo pri izbiri morda najboljšega teksta. Podoba je, da včasih pri tem izboru odloča

kar slučaj. Štiriintridesetletna Birgit Vanderbeke, ki se je sicer rodila v Nemški demokratični republiki, a od leta 1963 živi v Zvezni republiki Nemčiji, s svojo ironično prozo o patriarhalnem očetu — družinskem tiranu, sprva niti ni vžgala. Vendar ji je žirija po daljši presoji podelila v imenu koroškega glavnega mesta Celovec prvo nagrado Ingeborg Bachmannove v višini 150.000 avstrijskih šilingov.

Pripadnik v Romuniji živeče nemške manjšine Franz Hodjak, ki je s svojo zelo značilno ironično zgodbo »Suknja« o pokopališču in grobarju pri mnogih veljal za favorita, je prejel drugo nagrado koroške dežele, ki znaša 75.000 šilingov. Pri tretji nagradi knjigotrštva je finančno sodelovala tudi slovenska celovška Mohorjeva založba. Dobil jo je mladi Avstrijec Ludwig Roman Fleischer. Podelili so tudi tri štipendije.

Lev Detela

STROŠKI ZA SVETOVNO NOGOMETNO PRVENSTVO

Za svetovno nogometno prvenstvo, ki je bilo letos junija in julija v Italiji, so državne in javne ustanove potrošile skoro 7 tisoč milijard lir, to je več kot še enkrat toliko, kolikor je predvideval zadevni zakon. Za stadione je šlo skoro 1.200 milijard lir, za javna dela pa več kot 5.600. Povečanje stroškov pa ni v zvezi s povečanjem cen teh del, temveč s povečanjem števila naložb. Vsedržavna ustanova za ceste ANAS je ob tej priložnosti povečala svoje naložbe kar za štirikrat, posamezne občine pa so jih praktično podvojile. Niti polovica del ni bila praktično dokončana. Zamuja zlasti ANAS, ki je dokončala komaj dobro četrtino načrtovanih del.

MOHORJEVA/TURIZEM: JEZIKOVNI TEČAJI 1990

V Mohorjevi že od nekdaj posvečamo posebno pozornost vzgoji in izobraževanju mladine. Letos prireja Mohorjeva tečaje nemščine za mladino. Teh jezikovnih počitnic, ki potekajo v treh tritedenskih terminih od 1. julija do 31. avgusta, se bo letos udeležilo skupno 240 mladincev v starosti od 12 do 18 let. Udeleženci tečaja so nastanjeni v Modestovem domu, kjer je poskrbljeno tudi za popoldanske dejavnosti. Pouk nemščine je po najsodobnejših didaktičnih načelih pripravila skupina mladih profesorjev. Širok odmev, na katerega je Mohorjeva naletela ob pripravi letošnjih jezikovnih počitnic, je lepa vzpodbuda za nadaljnje delo. Mohorjeva je za informacije na voljo pod telefonsko številko 0463/3662222.

SOŽALJE MOHORJEVE OB SMRTI BIVŠEGA KANCLERJA BRUNA KREISKEGA

Ob smrti bivšega kanclerja dr. Bruna Kreiskega je direktor Mohorjeve dr. Anton Koren poslal zveznemu kanclerju dr. Franzu Vranitzkemu sožalno pismo.

Dr. Koren piše, da je Avstrija izgubila s smrtno dr. Kreiskega politika, ki je postavil smerice za novo Avstrijo. Kot eden izmed štirih diplomatov, ki so leta 1955 v Moskvi pripravljali državno pogodbo, mu izpolnitev državne pogodbe in s tem člena 7 ni bila le pogodbeni in pravna dolžnost, temveč tudi moralna obveza. Izpolnitev člena 7 je tako rekoč del političnega testamenta Bruna Kreiskega.

Izšla je nova, trojna številka Cerkvenega glasbenika

Nova, trojna številka Cerkvenega glasbenika, ki združuje četrto, peto in šesto številko, objavlja — kot že običajno — na prvem mestu članek, v katerem glasbenik razmišlja, kaj mu pomeni cerkvena glasba. Tokrat je svoje misli posredovala bralcem glasbenica Stanka Močnik, ki članek začne s tem, da predstavi svoje gledanje na Haendlov oratorij »Mesija«. V drugem delu članka pa piše o posredovanju cerkvene glasbe predvsem iz vidika zborovskega petja. Med drugim pravi: »Poslanstvo cerkvenega pevskega zbora se od necerkvenega zelo razlikuje«. Stanka Močnik izhaja namreč iz določil »Konstitucije o svetem bogoslužju«, ki trdi, da je »prva naloga cerkvene glasbe streži bogoslužju. Cerkevna glasba bo zato toliko svetejša, kolikor tesneje bo povezana z bogoslužnim dejanjem, ko bo ali lepše izvenela molitev ali spodbujala k ubranosti duš ali pa svete obrede obdajala z večjo slovesnostjo.« Tako pravi torej Konstitucija in to naj bi bilo izhodišče za delovanje vseh cerkvenih pevskih zborov.

Branka Rotar v dolgem članku prikazuje drugo obdobje Premrove Orglarske šole v Ljubljani. Gre za pravo zgodovinsko študijo, ki podrobno prikazuje pomen te glasbene šole, saj je vzgojila celo vrsto uglednih glasbenikov, ustvar-

jalcev in poustvarjalcev. Avtorica članka podrobno prikazuje učne načrte in učitelje, ki so poučevali na tej šoli. Poleg Stanka Premrla naj omenimo vsaj še dr. Franceta Kimovca, ki je bil znan skladatelj, glasbeni pedagog, dirigent, strokovnjak za zvonoslovje in orgelska vprašanja ter dr. Josipa Mantuanija, mednarodno priznanega muzikologa, ali Emila Adamiča, Antona Ravnika in še skladatelja Marijana Lipovščka. Kaj pomeni ta orgelska šola za slovensko glasbo, priča seznam njenih absolventov, ki ga objavlja Rotarjeva. Naj omenimo med drugimi Primorca Romana Pahorja, ki je bil med drugimi odlični notograf ter razmnoževalec muzikalij, ali slavnega, lani umrlega opernega pevalca Antona Dermoto.

V tej številki Cerkvenega glasbenika začne Marjan Rola objavljati zapis o orglah v mari-borski dekaniji. Za vsak navedeni instrument objavlja tudi dispozicijo, kar je še posebej zanimivo za organiste, ki bi radi prirejali koncerte, saj na osnovi teh pregledov lahko pripravijo okvirni spored koncerta.

Sledi vrsta krajših poročil in zapisov. Med temi naj omenimo članek Ivana Florjanca o zadnjih koncertih na Repentabru, ki jih je lani

dalje na 8. strani ■

P R I N T I N G O F F I C E

tipo-litographart

Vam nudi
raznoverstne tiskovine

TRST - ULICA ROSSETTI 14 - TEL. 040/772151

Literatura med resignacijo in revolucijo

Literarni forum avstrijske Katoliške akcije prireja vsako leto študijske tedne o aktualnih vprašanjih in temah v nemški in mednarodni književnosti. Tokrat so med 22. in 28. julijem številni filologi, teologi ter različni ljubitelji književnosti razpravljali v prostorih Akademije kardinala Nikolaja Cuesa v južnotirolskem Brixnu o aktualnih problemih literarnega razvoja po drugi svetovni vojni.

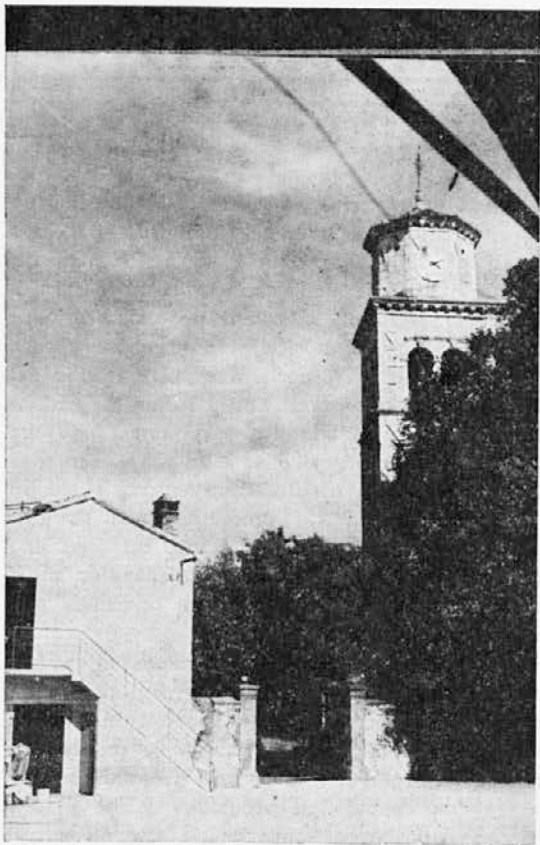
Ze v uvodnem predavanju »Literatura na pre-sečišču med resignacijo in revolucijo« je innsbruški univerzitetni docent dr. Johann Holzner začel osnovno linijo prireditve s številnimi referati, seminarji, diskusijami in literarnim branjem. V svojih izvajanjih je posegel dvesto let

nazaj v čas francoske revolucije v letu 1789 in nakazal sledi, ki jih je pustila ta v nemški literaturi. Odgovore na aktualna politična vprašanja časa je odkril tudi v nemški dramatik od Goethejevega »Torquata Tassa« pa vse do modernih odskih tekstov, Weissovega »Hölderlina« in Dorstovega »Tollerja«. V drugem delu svojih izvajanj je dr. Holzner govoril o modernem vzhodnoevropskem romanu in med drugim omenil povezovalna prizadevanja innsbruškega univerzitetnega strokovnjaka za primerjalno književnost dr. Zorana Konstantinovića.

V popoldanskih seminarjih so razpravljali o treh temah, o družbenokritičnem romanu romunske Nemke Herte Müller »Popotnica na eni no-

gi«, o zapisih iz zapora »Pisma Olgi« izpod peresa sedanjega češkoslovaškega državnega predsednika Vaclava Havela in o delu »Ameriški viski« znanega poljskega humanističnega pisatelja Andrzej Szcypiorskega.

Del študijskega tedna v Brixnu je bil posvečen aktualnim problemom slovaške književnosti 20. stoletja. Znanstvena sodelavka Slovaške Akademije dr. Marija Batorová iz Bratislave, oziroma Nitre, je razčlenila subtilno, ekspresionistično razgibano poetiko slovaške katoliške moderne, ki se je razcvetela v dvajsetih in tridesetih letih pred drugo svetovno vojno. Govorila pa je še o eni temi, ki je bila do nedavnega tabu, o književnosti v takimenovani samostojni Slovaški Republiki predsednika Tise, ki je med leti 1939 in 1945 našel zaščitnika v nemškem Tretjem Rajhu. Slovaška akademija je letos na področju celotne Slovaške organizirala dobro obiska-

Prihodnjič tudi Gorbačov

Prihodnjega vrhunskega zasedanja sedmih industrijsko najbolj razvitih držav na svetu se utegne udeležiti tudi sovjetski predsednik Mihail Gorbačov, tako da bi na zasedanju bilo skupno 8 in ne več samo 7 držav. Prihodnje zasedanje bo v Londonu in ga bo organizirala britanska ministrska predsednica Margareth Thatcher. Londonski listi so pisali, kako se Margareth Thatcher odločno zavzema, da bi se londonskega vrhunskega zasedanja udeležil tudi predsednik Sovjetske zveze. Thatcherjeva je sploh mnenja, da bi morala Sovjetska zveza tesneje sodelovati v gospodarskem in političnem procesu po svetu.

Prihodnjega londonskega zasedanja se bo udeležila združena Nemčija, kar bo predstavljalo novost v primerjavi z dosedanjimi zasedanji. Klub sedmih industrijsko najbolj razvitih držav na svetu zdaj sestavljajo Združene države Amerike, Velika Britanija, Zahodna Nemčija, Japonska, Italija in Francija ter Kanada.

—O—

IZŠLA JE NOVA, TROJNA ŠTEVILKA CERKVENEGA GLASBENIKA

■ nadaljevanje s 7. strani

Jeseni priredila tržaška glasbena skupina Gallus Consort in na kateri so nastopili tudi glasbeniki iz Ljubljane. Skupno so tržaški in ljubljanski glasbeniki nastopili pod imenom »Collegium musicum«. Florjanec poudarja pomen tega sodelovanja in o koncertu trdi, da se je »spoj, globalno gledano, zelo dobro posrečil in je bil celotni zvočni vtis popoldneva sijajen in privlačen«. V tej trojni številki je še nekaj krajših zapisov, omenimo pa naj vsaj prilogo. Tokrat revija objavlja štiriglasno mašo za mešani pevski zbor, ki jo je februarja letos uglasbil Maks Strmčnik in je posvečena sv. Ambroziju. Maša je napisana preprosto in je zamišljena za izvajanje »a capella«, se pravi brez orgelske spremljave. Skladatelj skuša najti nekoliko bolj izvirno glasbeno govorico in vprašanje je, ali bo ta maša ustrezala okusu slovenskih cerkvenih pevskih zborov.

LETINA JE OBILNA, A MANJKAJO LJUDJE, KI BI JO SPRAVLJALI

■ nadaljevanje z 2. strani

razsežnosti večja od Italije, status avtonomne republike. Burjati predstavljajo sicer manjšino prebivalstva, ki skupno šteje milijon ljudi. Kot avtohtono prebivalstvo, ki se v glavnem ukvarja s pastirstvom in lovom na kozuharje, so Burjati vedno skušali uveljavljati svojo neodvisnost znotraj Sovjetske zveze. Veliki premiki, ki jih doživlja Sovjetska zveza, predvsem v zadnjih časih, so očitno imeli vpliv tudi na narodnostno zavest Burjatov.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, štev. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

na predavanja o »Belih lisah v slovaški literaturi in o prepovedanih avtorjih«, ki so naletela na širok odziv v javnosti.

Tudi dr. Dušan Roll iz Bratislave je zastopal majhno in v svetu skoraj neznano Slovaško. Spregovoril je o ljubeznivi temi slovaške otroške in mladinske literature, ki je na zavidljivi višini. Lepo ilustrirane slovaške mladinske knjige so v prevodih izšle med drugim pri Mladinski knjigi v Ljubljani.

26. julija je namesto obolele koroške slovenske pesnice in urednice Maje Haderlap avtor pričujočega poročila Lev Detela predstavil najvažnejše značilnosti sodobne slovenske literature. Njen takojmenovani obrobni značaj je postal pod vprašaj, ko ga je povezal z avtentičnimi pričevanji in intenzivnimi dosežki, ki iz marginalnega vedno znova rastejo v centralno in srednjeevropsko zanimivost. Posebej je predstavil

tri odlične predstavnike novejših slovenske literature: krščanskega socialista Edvarda Kocbeka, liberalnega univerzalista Vladimira Bartola in lirčno prečiščenega kronista slovenskega 20. stoletja in druge svetovne vojne Cirila Kosmaka. V posebnem delu je Milena Merlak z Dunaja brala svoje slovenske in nemške pesmi.

V zadnjem odseku prireditve je dr. Erika Schuster, ki v imenu dunajske nadškofije in avstrijske škofovske konference vodi literarni forum Katoliške akcije, razčlenila literaturo v Nemški demokratični republiki. Poudarila je etični pomen nekaterih duhovnih in družbenopolitičnih vizij izpod peres različnih vzhodnonemških avtorjev, na primer Christe Wolf. Sredi polemik proti marksistično-dogmatičnim prisilam v književnosti propadle Nemške demokratične republike ne smemo pozabiti na humane dosežke v tej literaturi, ki bodo po referentkinem mne-

nju vplivali na splošni tok nemške, oziroma evropske književnosti.

Poletni študijski dnevi avstrijskih katoličanov imajo že dolgo tradicijo. Če izvzamemo bralni nastop slovenskega koroškega pisatelja Janka Messnerja pred nekaj leti, so jih letos prvič posvetili dvema manjšinskima, a značilnima srednjeevropskima literaturama, slovaški in slovenski. V razsežnih prostorih Akademije kardinala Nikolaja Cuesa v južnotirolskem Brixnu / Bresanoneju, kjer je bil v 15. stoletju ta veliki neoplatonski religiozni mislec škof in istočasni suveren majhne samostojne cerkvene kneževine izven upravnega območja Tirolske, so problemi slovenske literature, povezani z aktualnimi prizadevanji slovenskih pisateljev za demokratizacijo slovenske družbe, naleteli na izjemno dober sprejem.

Lev Detela